

גוט שבת GutSábész

22. évfolyam 2. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:46 • י"ב תשרי תש"פ • 2019. 10. 11. • פרשת האזינו • Szombat kimenetele: 18:49

Jótekonysági koncert az Óbudai Zsinagógában

Az őszi ünnepek idején megszo-
kott látvány egy-egy koraestén
a zsinagógák előtt az ima kez-
detére várva gyülekező, szépen
felöltözött, zsongó-beszélgető
tömeg. Az avatlatlan járókelő er-
re gyanakodhatott volna vasár-
nap délután is, ha az óbudai
Lajos utca végében, a zsinagóga
előtt elsétálva felfigyelt volna a
gyülekező emberek csoportjá-
ra. Az avatlatlan járókelő azon-
ban tévedett volna: nem imára
összegyűlt közösséget, hanem
koncertre gyülekező közönséget
látott volna. Mégpedig az EMIH
által szervezett jótekonysági
koncertre érkezettek várakozó,
beszélgető csoportjait. Az este
hat óraker kezdődő koncerten
– melyre már jó másfél órával
korábban gyülekeztek az ér-
deklődők – *Mága Zoltán* Prima
Primissima-díjas hegedűmű-
vész, a High Holiday jeruzsále-
mi kántor kórus, *Szakcsi Laka-*

tos Béla Kossuth-díjas és Liszt
Ferenc-díjas zongoraművész és
a *Sabbathsong Klezmer Band*
közösen lépett fel az Óbudai
Zsinagóga gyönyörűen felújított
termében.

A zsinagóga a koncert kez-
detére úgy megtelt, hogy ön-
kéntelenül is a 133. zsoltár so-
rai juthattak eszünkbe: „Hiné
ma tov umánájim, sevet áchim
gám jáchád” – „Íme, mi jó és mi
kedves, hogy testvérek együtt
ülnek!” – hiszen az imaterem
padsoraiban igazán testvérie-
sen ültek – körülöttük pedig áll-
tak a hallgatóság tagjai, olyan
nagy volt az érdeklődés a kon-
cert iránt.

A csodálatos repertoárt felvo-
nultató koncert nem csak a lel-
ket és a fület örvendeztette meg:
az esten befolyt adományokkal
a CEDEK-et, az EMIH Szeretet-
szolgálatát támogatták a szerve-
zők. Nem ez az első eset, hogy

Mága Zoltán az Óbudai Zsina-
gógában jótekonysági koncertet
ad – és nem ez az első eset, hogy
ő maga jár jó példával elől az ada-
kozásban: idén is 500 ezer forint-
tal támogatta a szeretetszolgálá-
tot, mely több helyszínen mű-
ködtet népkonyhát, ahol bősé-
ges meleg étellel gondoskodnak
naponta a rászorulóknak szükségle-
teiről. Emellett adománycsoma-
gokkal, tűzifaosztással és számta-
lan más hosszútávú és „tűz-
oltó” projekttel segítenek jobbá
tenni a világot a tikun olám szel-
lemében. A világhírű zenész pél-
dáját *dr. Bajkai István* is követte,
szintén félmillió forintos felaján-
lással. A koncert hallgatósága is
közel félmillió forint adományt
gyűjtött össze.

A csodálatos koncert és a ne-
mes cél együttesen minden bi-
zonnyal nagy hatással volt a
részvevők lelki felkészülésére a
jom kipuri böjt előtt.

Gaucher-kór

– Ritka, de nem egyedi

A Gaucher-kór egy könnyen és
fájdalommentesen diagnosztizá-
lható és kezelhető, veleszüle-
tett anyagcsere-betegség. Töb-
bek között megnagyobbodott
lép, májkárosodás, véralvadási
zavarok, csontszövetpusztulás,
maradandó mozgáskárosodás,
csontfájdalom, csonttritkulás,
csontkrízis alakulhat ki, ha a
beteg nem kap kezelést.

A főbb tünetei: krónikus fá-
radtság, végtagfájdalom, bél-
panaszok, illetve véralvadási
zavarokból következő erős
orrvérzés, ínyvérzés, elhúzódó
és görcsös menstruáció. A
kór érinti a betegek csontozatát
is, csontjaik törékenyebbek,
illetve gyakran tapasztalható
szinte elviselhetetlen csontfáj-
dalom. A Gaucher-kór előfor-
dulása gyakoribb az askenázi
zsidó származású embereknél.
Ha tünetek legalább harmadát
tapasztalja magán, forduljon
orvoshoz!

A betegek számára Magyar-
országon is van elérhető terápia.
Dél-pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai
és Infektológiai Intézet osztá-
lyának szakorvosai hosszú
évek óta elkötelezetten vesz-
nek részt a Gaucher-betegek
kezelésében.

A betegséggel kapcsolatos
kérdéseket az
orvos@gaucherkor.hu
e-mail címen várják,
és ugyanitt lehet vizsgálatra
is jelentkezni.

Hetiszakasz

A hetvensoros „dal”

Hetiszakaszunk – *Háázinu* (5Mózes 32:1-52.) – a Tóra utolsó előtti szakasza, Mózes hatyúdálát tartalmazza. A lírai költemény formájában előadott „utolsó figyelmeztetés” nyomatékosan kéri a zsidó népet, maradjon hű az isteni Tórához a vezér halála után is. Röviden, pár mondatban felvázolja a zsi-

dó nép történetét, Isten segítségét és leírja, milyen szörnyű lesz a büntetés, ha hátat fordítanak Istennek és Tórájának. A szakasz azzal végződik, hogy Isten felszólítja Mózeset, menjen fel a Nebó hegyére, ahol meg fog halni. Ezelőtt azonban még, a következő szakaszban, megáldja Izraelt.

Zsidó híradó

Az erkölcs és jog viszonyáról rendeztek konferenciát a Kúrián

Milyen kapcsolatban áll az erkölcs és a jog? Miben érhető tetten a jog erkölcsi alapállása? – többek között ezekre a kérdésekre keresték a választ a legfőbb bírói fórum által rendezett, *Erkölcs és jog* című konferencián október 2-án.

A tudományos tanácskozáson szó volt az erkölcs és a jog kapcsolatának elméleti alapjairól, a jogalkotás erkölcsi meg-alapozottságáról, valamint az erkölcs jogalkalmazásban betöltött szerepéről – adta hírül a Kúria hivatalos honlapja. A szakmai fórumon előadást tartott *Darák Péter*, a Kúria elnöke, *Erdő Péter* bíboros és *Köves Slomó* rabbi is.

A bírói gyakorlat mintha szégyenlősen közelítene az erkölcsi kérdésekhez – mondta köszöntőjében *Darák Péter*, hozzátéve: az alapvető erkölcs és a jog viszonyával összefüggő kérdésekre a joggyakorlat

nem ad egyértelmű választ, mintha az erkölcsi megfontolásokat csak kiegészítő jelleggel alkalmazná.

Köves Slomó *Jog és erkölcs a zsidó(-keresztény) etika tükrében* című előadásban elmondta, a jog és a törvény fundamentuma egyfajta közmegállapodás, tere pedig az emberi közösség. Ugyanakkor az erkölcs fundamentuma a lelkiismeret, tere pedig az ember belső lelki világa. Mindazonáltal a jog és erkölcs több esetben, akár a történelem során is, összeütközésbe kerülnek egymással. A zsidó kultúra oly módon kapcsolja össze a két fogalmat, hogy a jog fundamentumává teszi az erkölcsöt.

Életünk története Jónás története

A jom kipuri Istentisztelet során Jónás könyvét olvastuk fel, melynek története a mi életünk története. Legalábbis a kabbala szerint.

Jónás könyve a lélek evilági utazásáról szól, s Jom kipurkor, mikor belső önvizsgálatot tartunk, s létünk végső értelme lett merengünk, Jónásra emléke-zünk, akinek élete híven szim-bolizálja a mi földi, spirituális odüsszeiánkat.

A mi történetünk a születésünkkel kezdődik, mikor a lélek a földi testbe száll alá. Ezt megelőzően azonban a lélek egy angyalszerű létet él, melynek során az Örökkévaló szerves kötelékében, a szakadatlan spiritualitás-ban sűtkérezik. A léleknek ezt követően azonban el kell hagy-nia otthonát, hogy alant a földön, a fizikaiságtól korlátozottan foly-tassa az Isten által rátestált kül-detését. Jónás a lélek, a hajó pe-dig a test. És hogy merre viszi e hajó az utasait? „El onnan, Isten jelenéből.” Jónás nevének eredeti héber jelentése szorosan kapcsol-ódik „sértett” jelentéséhez, mely híven tükrözi a frusztrációt, melyet a lélek tapasztal meg a test korlátozottságában.

Jónás, avagy a lélek, a sze-rencsétlenül járt utas, aki uta-zása során messzire sodródott Istentől. De vajon lehet-e olyan messzire sodródni, hogy még az Egytől is messze legyünk? Bizo-nyára nem. Ahogy Isten ott volt Jónással Szentföldi próféciájá-nak pillanataiban, úgy vele volt akkor is, mikor bágyadtan hany-kolódt a tengeren.

Mégis, Jónáshoz hasonlóan, olykor mi is abban a tévhitben vagyunk, hogy földi utunk során már „hatótávon kívülre” kerültünk, hogy Isten radarja által már bemérhetetlenek vagyunk, s hogy ezzel az eltávolodással egyszer s mindenkorra küldet-sünkötől is messze sodródtunk. A valóságban azonban ennek éppen az ellenkezője igaz. A lé-lek nem azért száll alá a világba, hogy ezáltal Isten kötelékéből szökjön meg, hanem hogy föld-i ügynökeként az akaratát kép-viselje, szentséggel megtöltve és tökéletesítve a mi tökéletlen vi-lágunkat.

Kovács Jichak
rabbinövendék cikke
Shais Taub rabbi
írása nyomán

Imaidők a következő hétre (október 12-18.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás; 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
17.35 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap, szerda-péntek: 8.00 Reggeli ima

Szerda-csütörtök: 17.40 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)
(lásd az ünnepi imarendet)

Péntek: 17.00 **A nagy tánc a jeruzsálemi Szentélyben**

(Szabó György Menáchem előadása);

17.30 *Minchá*, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz
a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Péntek: 18.30 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt A Rebbe kedvenc imája

Az én történetem akkor kezdődik, amikor a családom áttelepült Franciaországból az Egyesült Államokba, 1951 októberében. Korábban, miután sikerült elhagynunk a Szovjetuniót, hontalanok táborában éltünk. A Joint segítségével juthattunk el New Yorkba. Először Brooklyn Williamsburg negyedében éltünk, majd átköltöttünk Crown Heightsba, ahol apám vegyesboltja volt az első olyan üzlet, mely zárva tartott szombaton. A barátai figyelmeztették, hogy hamar csődbe megy, ha hetente csak öt napon át tart nyitva – akkoriban tilos volt vasárnap nyitva tartani –, de apám kitartott a szombat megtartása mellett. Ezzel együtt megkérdezte a Rebbét, hogy a fennálló körülmények miatt nem kellene-e inkább valamilyen más megélhetés után néznie. A Rebbe arra biztatta, hogy tartson ki az üzlete mellett, és természetesen továbbra is legyen zárva szombatonként.

Az ötvenes évek elején, amikor olyan kilenc éves lehettem, kihordó fiúként kezdtem el dolgozni a boltban. Egy háromkerű kocsival vittem ki az árut a megrendelőknél. A vásárlóink között hírességek is voltak: Chaya Mushka rebecen, a Rebbe felesége, Chana rebecen, a Rebbe édesanyja, az előző rebbe özvegye, azaz a Rebbe anyósa, továbbá a kozsnici rebbe, a bobovi rebbe, a kozlovi rebbe és a novominszki rebbe. Rengeteget dolgoztunk. Az üzlet biztosította a megélhetésünket, de meggazdagodni nem tudtunk belőle. Én hajnali ötkor keltem, hogy előkészítsem a megrende-

léseket, apám pedig még nálam is korábban, és este 11-ig az üzletben maradt.

Ebből az időből a Rebbe édesanyjánál, Chana rebecennél tett látogatásaimra emlékszem a leginkább. Mindig egy pohár tejjel várt. Télen meleggel, nyá-

Nochum Stilerman rabbi több mint 400 millió dollár adományt gyűjtött össze az elmúlt 50 évben. Az interjú Izraelben készült, 2016 márciusában.

ron hideggel. Nagyon megkedveltem a rebecent. Mindig tele volt optimizmussal és mindig mosolygott. Olyan volt a számomra, mint egy nagymama. Minden alkalommal megkérdezte, hogy hogy vannak a szüleim, és amikor néha más vitte ki neki a megrendelt árut, rögtön telefonált apámnak, hogy megtudakolja, minden rendben van-e velem.

Miközben a tőle kapott tejet ittam, mesélt nekem. Egyszer megkérdeztem tőle: „Rebecen, olvastam egy történetet, de nem tudom, hogy igaz-e. Egyszer az előző rebbe megkérdezte az ap-

ját, hogy tudnak-e az angyalok számolni. Az apja azt felelte, hogy nem tudja, de az biztos, hogy amikor valaki elmond egy zsolnárt, akkor új angyal születik, aki meggyűjt egy csillárt fent, az égben és lent, a földön is. Ez vajon tényleg igaz?”

„Nemcsak, hogy igaz, de valóban ez is történik” – felelte a rebecen.

„Akkor én most elmondok egy zsolnárt. Nem az egész könyvet, csak egy-két fejezetet, mert én is szeretnék egy csillárt” – feleltem.

„Ahhoz, hogy csillárod legyen, előbb egy ház kell. Azt tudod, hogy hogyan kell házat építeni? A Tóra és a parancsolatok alapjaira. Amikor ezzel megvagy, akkor elkezdhetsz gondolkodni a csilláron” – mondta a rebecen.

Később, amikor már tizenéves voltam, nem sokkal a fő-

iskola előtt, megkérdeztem a rebecent, hogy mi a Rebbe kedvenc imája. Szerettem volna teljes koncentrációval elmondani azt az imát. A rebecen így felelt: „Minden ima nagyon fontos, de bizonyára van egy, amelyik a legkedvesebb a számára. Nem tudom, melyik az, de legközelebb, ha meglátogat, megkérdezem tőle a nevedben”.

A következő héten már a válasszal várt. „Ez egy nagyon rövid ima. A legelső, amit reggelente elmondunk. *Mode áni lefánechá* - Köszönöm neked, élő és létező király, hogy visszaadtad a lelkemet kegyelmedben, nagy a te hűséged!”

„Ez minden? – kérdeztem. „Igen. Ez a legkedvesebb imája”.

Nagyon meglepődtem, de örültem a válasznak. Ezentúl nekem is ez lett a kedvenc imám.

Egy évvel később hallottam a Rebbe egyik beszédét, melyben a Mode áni jelentőségét magyarázta. „Az Örökkévaló nagyon bízik bennünk, ezért ne okozunk neki csalódást. Honnan tudjuk, hogy bízik bennünk? Onnan, hogy adott nekünk még egy napot élni, pedig erre semmi sem kötelezi”.

Ez lett az életfilozófiám: soha nem szabad csalódást okozni Istennek. Ezt a Rebbétől tanultam, Chana rebecen közvetítésével.

Nochum Stilerman rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Tchina

(szezámagkrém)

1 pohár szezámag krém
(tahini, nyers szezámag-
krém, legjobb a teljes, hánto-
latlan magból készült, mivel
ennek a legmagasabb a kal-
cium-tartalma)

½ pohár víz

2 ek. citromlé

¼ tk. só

1 gerezd fokhagyma,
összetörve

A tchinához a hozzávaló-
kat tálba tesszük, és simá-
ra, sűrűn folyósra keverjük.
Ha túl sűrű, adjunk hozzá
még vizet, ha túl híg, aprán-
ként adagoljunk hozzá még
tchinát.

Színes változatként
rózsaszín, vagy zöld tchinát
is készíthetünk:

1 doboz tahini

¼ nyers cékla

Nagy csokor petrezselyem

½ pohár víz

Só, ízlés szerint

2 ek. citromlé

2 gerezd fokhagyma

A zöldhöz a petrezselymet
hideg vízbe áztatjuk, majd
fény ellenében alaposan
megvizsgáljuk, nehogy bo-
gár vagy kártevő legyen raj-
ta. A leveleket és a lágy szár-
részeket negyed pohár víz-
zel és egy gerezd fokhagy-
mával aprítógépbe tesszük,
és néhány perc alatt egyne-
művé turmixoljuk. Hozzá-
adjuk a tahini felét, megszó-
zuk és citromlével ízesítjük.
Összeturmixoljuk. Ha túl
sűrű lenne, apránként ad-
junk hozzá vizet, amíg a kí-
vánt állagot el nem érjük.

A rózsaszín tchinához a pet-
rezselymet céklára cseréljük.

Személyiség születik – Átépités miatt átmenetileg zárva

Október 9-én 84 éves korában elhunyt Vekerdy Tamás pszichológus. A gyermeklelkek egyik legna-
gyobb ismerője 2016-ban adott interjút az *Egység* magazinnak (86. szám), ebből közlünk most egy
részletet, rá emlékezve. Emlékéből fakadjon áldás.

– Egy zsidó tanítás így szól: „Ne-
veld az ifjút a maga útja szerint!”
Mit gondol erről?

– Tökéletes. Pontosan így kell
csinálni. A gyerekneveléshez az-
zal a szándékkal kell hozzáállni,
hogy legyél, aki vagy! Nem pe-
dig: válj olyanná, amilyenek én
akarok látni! A gyerek nem ta-
bula rasa, amire azt írok, amit
akarok. Individuum, figyelem
őt, és ha kell, segítem. Minden-
kinek van egy saját programja,
neki és mindenkinek, a társa-
dalomnak is az a jó és hasznos,
ha azt bontakoztatja ki. Az indi-
viduális, liberális demokráciák
a szörnyű huszadik században
megnyernek minden meleg- és
hidegháborút! Bár mindig vál-
ságokkal küzdenek, mindig ne-
hezen szedik össze magukat –
hosszú távon ezek nyernek. A
diktatúrák remekül működnek,
centralizáltak, mindent egy aka-
rat mozgat – a végső összeom-
lásig. Népmesei igazságra ta-
nít a huszadik a század is: a vé-
gén győz a jó! Az individualista,
a személyiséget minden veszély
között is szabadon kibontakoz-
tató demokrácia a nyerő. Tehát
a zsidó alapelv helyes.

– A mai tinédzserek lázadása mi-
ben különbözik a régi korokétól?

– A kamaszkor a második szü-
letés kora. Az első születés, a vi-
lágra jövetel azt jelenti, hogy ön-
álló test születik. Ilyenkor pedig
önálló személyiség születik. A
zsidóságban nem véletlen, hogy
12, 13 éves korban ünneplik a
bát micvát és a bár micvót. Va-
lóban ilyenkor kezdődik a fel-
nőtté válás folyamata. Az élet és
az érés azonban sokat változott
az elmúlt száz-százötven évben.
A 19. század közepén a mérsé-

kelt égővön az első menstruáció
15-16 éves korban jelentkezett.
A lányok 17 évesen házasodtak
és 18 évesen születték első gyer-
meküket. Ma 12-13-14 évesen
kezdenek a lányok menstruálni,
míg az első gyermeket 23-25
évesen, sőt nem ritkán 30 fölött
szülik meg.

– Van-e különbség a vallásos és
nem vallásos családokban nevel-
kedett gyerekek lázadása között?

– A vallásos családokban sok-
szor hiányzik az intimitás és a
spontaneitás, ha az „alapelvek”
dominálnak. Kutatásokból tud-
tuk meg, hogy gyakran ezért
házasodnak korábban a vallá-
sos közegekből kikerülő gyerekek,
nem pedig azért –, ahogyan so-
kan gondolnánk – mert házasság
előtt nem élhetnek nemi életet...
Kiderült, hogy ennek megkez-
désében nincs különbség, nem
ezért kötnek korai házasságot.
De ezekben a családokban is a
dac jellemző tinédzser korban.
Ha erőltetjük a vallást, akkor a
kamasz szembefordul ezzel, ha
elég jó erőben van. Míg ha a szü-
lő tagadná a zsidóságot, a gyere-
kekben az években „bezsidul”.

Leginkább az számít, hogy mi-
lyen a család. Ha igazán jó, val-
lásos családban nő fel a gyerek,
akkor – miután eleget bosszan-
totta az apját – kamaszkor után
vissza fog térni a valláshoz. Áltá-
lánosságban a vallásos közössé-
gekre jellemző lehet a kevélység
és a képmutatás, de szerencsére
a zsidóságban van egy nagy adag
önironia, humorra való készség.
Szokták mondani, hogy a zsi-
dók mindenből viccet csinálnak.
Még jó! – mondom én. Egy ide-
vágó idézettel: „Van, aki száján
hordja hitét és hazáját, van, aki a
szívében. Az elsőnek egy szavát
se hidd!”

– Mi a helyzet azoknál a csalá-
doknál, ahol a szülők, nagyszü-
lők titkolják, tagadják a zsidósá-
gukat?

– Minden tabu, minden titok
roncsol, akkor is, ha soha, sen-
ki nem említi meg. A gyerekek
„csápjai” a szülők tudatalattijá-
ig lenyúlnak. A gyerek nem azt
akarja, hogy a szülő tökéletes
legyen, elég, ha hiteles. Ne ha-
zudjon!

Lefkovic Zsófi írása

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Ne-
velési és Oktatási Egyesület / Published
weekly by Chabad-Lubavitch – The
Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi

Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,

Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG